

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

**Силабус навчальної дисципліни**  
**«Латинська мова»**

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Обсяг навчальної дисципліни</b>                      | Загальна кількість годин на дисципліну: 120 годин, 4 кредити ЄКТС.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни</b> | За розкладом занять.<br>Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов<br>Одеса, вул. Ольгіївська, 4.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Викладачі</b>                                        | Доцент: <i>к. філолог. н.</i> Нагачевська Світлана Анатоліївна.<br>Асистенти: <i>ст. викл.</i> Нетребчук Любов Миколаївна,<br><i>ст. викл.</i> Самойленко Тетяна Олександрівна,<br><i>ст. викл.</i> Пислар Тетяна Петрівна.                                                                                                                                                                    |
| <b>Контактна інформація</b>                             | Контактна інформація<br>E-mail: <a href="mailto:philosbioet@onmedu.edu.ua">philosbioet@onmedu.edu.ua</a><br>Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного вівторка, з 9.00 до 14.00 кожної суботи<br>Онлайн - консультації: з 14.00 до 16.00 кожного вівторка, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо (Microsoft Teams). |

**КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі здобувачами вищої освіти буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

**АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Предмет вивчення дисципліни* - латинська мова та основи медичної термінології. Латинська медична термінологія — комплексне поняття, до якого входять: анатомо-гістологічна номенклатура, клінічна та фармацевтична термінології.

*Мета дисципліни:* формування професійно-орієнтовані комунікативні компетентності та закладання основи знань з медичної термінології з перспективою їх подальшого використання у професійній діяльності.

*Завдання дисципліни:*

- 1) навчання основам граматики, принципам утворення номенклатурних назв та термінів у ботанічній, фармакогностичній, хімічній номенклатурах та у номенклатурі лікарських засобів.
- 2) формування навичок перекладання з латинської мови українською та з української латинською фармацевтичних та клінічних термінів.
- 3) опанування вмінням писати латинську частину рецепта у повній та скороченій формах будь-якого рівня складності.

*Очікувані результати*

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов**

*За результатами вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні*

*Знати:*

- граматичний матеріал;
- близько 1000 лексичних одиниць та основних словотворчих елементів, що використовуються в медичних термінах;
- морфологічні способи утворення термінів;
- фармацевтичні та клінічні ідіоми;
- основні правила оформлення латинської частини рецепта;
- етимологічні характеристики частотних відрізків, які вживаються в назвах лікарських препаратів.

*Вміти:*

- перекладати анатомо-гістологічні терміни з латинської на рідну мову та навпаки;
- утворювати клінічні терміни;
- перекладати клінічні терміни та діагнози з латинської на рідну мову та навпаки;
- вести ділову документацію латинською мовою;
- правильно оформляти латинську частину рецепта;
- користуватися латинською медичною термінологією у професійному спілкуванні.

### **ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Форми навчання.*

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

*Методи навчання.*

*Практичні заняття:*

- словесні методи: бесіда, розповідь, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів власних досліджень;
- практичні методи: вирішення практичних кейсів, виконання індивідуального завдання.

*Самостійна робота:*

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять / самостійне опанування матеріалу за темами;
- самостійне виконання індивідуального завдання: розробка, підготовка доповідей та презентацій для захисту індивідуальних завдань.

*Зміст навчальної дисципліни:*

Тема 1. Фонетика. Вимова голосних, приголосних, буквосполучень. Наголос. Довгота та короткість голосних. Особливості наголосу у словах грецького походження.

Тема 2. Іменник. Граматичні категорії. І відміна іменників. Грецькі іменники I-ої відміни.

Тема 3. Неузгоджене означення. Модель назв настоянок. Прийменники та сполучники, що вживаються у фармацевтичній термінології.

Тема 4. Дієслово. Чотири дієвідміни. Основа теперішнього часу. Основні форми. Наказовий спосіб. П особа однини та множини. Дієслово «esse». Порядок слів у латинському реченні. Умовний спосіб дієслова. Особливості вживання дієслівних форм *Conjunctivus* в рецептурі. Дієслово «*fio, fieri*».

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

- Тема 5. Іменники II-ої відміни. Особливості відмінювання іменників середнього роду. Винятки щодо роду іменників II-ої відміни.
- Тема 6. Тривіальні назви лікарських засобів. Грецько-латинські частотні відрізки у назвах препаратів. Номенклатура вітамінів та полівітамінних комбінованих препаратів, гормональних і ферментних препаратів.
- Тема 7. Рецепт. Частини рецепту. Граматична структура побудови рецептурного рядку. Простий та складний рецепт. Систематизація та закріплення граматичних моделей термінів.
- Тема 8. Систематизація вивчення змістового розділу 1.
- Тема 9. Прикметник. Граматичні категорії прикметника. Дві групи прикметників. Прикметники I-ої групи. Алгоритм узгодження прикметників з іменниками.
- Тема 10. Утворення назв лікарських засобів за фармакологічною дією. Основні суфікси прикметників I-II відмін.
- Тема 11. Дієприкметники минулого часу пасивного стану. Назви сироваток, вакцин і анатоксинів.
- Тема 12. III відміна іменників. Визначення роду, основи та типу відмінювання. Іменники чоловічого роду III-ої відміни. Винятки з правил про рід.
- Тема 13. Іменники жіночого роду III-ої відміни. Винятки з правил про рід.
- Тема 14. Іменники середнього роду III-ої відміни.
- Тема 15. Особливості відмінювання грецьких рівноскладових іменників жіночого роду на -sis.
- Тема 16. Систематизація та закріплення граматичних моделей термінів. Афоризми.
- Тема 17. Прикметники III-ої відміни. Відмінювання, узгодження з іменниками. Основні суфікси прикметників III-ої відміни.
- Тема 18. Прикметники III відміни в ботанічних назвах та в назвах лікарських засобів. Фразеологізми.
- Тема 19. Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Відмінювання. Назви інгредієнтів складного рецепту. Фармацевтичні фразеологізми.
- Тема 20. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів та основ. Грецькі числівникові префікси в хімічній номенклатурі.
- Тема 21. Назви солей. Назви кислотних та вуглеводневих радикалів. Назви складних ефірів.
- Тема 22. Словотворення. IV- V відміна іменників. Відмінювання. Фармацевтична фразеологія. Особливості вживання іменника «species». Фармацевтична фразеологія.
- Тема 23. Систематизація та закріплення граматичних моделей термінів.
- Тема 24. Біномінальна ботанічна номенклатура. Граматичні моделі ботанічних назв. Назви алкалоїдів і глікозидів.
- Тема 25. Ступені порівняння прикметників. Неправильні ступені порівняння.
- Тема 26. Словотворення. Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Найменування порошків за ступенем подрібнення. Числівники. Займенники. Спеціальні вирази з займенниками у фармацевтичній термінології.
- Тема 27. Скорочення в рецептах. Найважливіші рецептурні скорочення.
- Тема 28. Латинська номенклатура вітчизняних лікарських форм. Тверді, м'які та рідкі форми ліків. Оформлення рецептів на тверді лікарські засоби.
- Тема 29. Систематизація відомостей про прийменники. Gaudeamus.

***Перелік рекомендованої літератури***

***Основна:***

1. Нетребчук Л.М., Самойленко Т. О. /Латинська мова для фармацевтів: навчальний посібник; ОНМедУ 2023 – 214 с.
2. Світлична Є. І. Латинська мова : підручник / Є. І. Світлична, І. О. Толок. – Київ : Центр учбової літ., 2018. – 437 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

3. Смольська Л.Ю., Синиця В.Г., Дз. Коваль-Гнатів та ін.; за ред. Л. Ю. Смольської. Латинська мова та основи фармацевтичної термінології: підручник / К.: ВСВ "Медицина", 2016. – 352 с.

**Додаткова:**

1. Гулько Р. Багатомовний словник лікарських рослин семи європейськими мовами. Латинсько-українсько-російсько-англійсько-німецько-французько-польський. – Львів: Ліга-Прес, 2007. – XXIV + 611 с.
2. Правила виписування рецептів. Витяг із наказу МОЗ України № 360 від 19.07.2005. с. 22 – 32.
3. Фармакологія: підручник / І. С. Чекман, Н. О. Горчакова, В. Ф. Мамчур [та ін.] ; за ред. І. С. Чекмана. – Вид. 3-тє, виправлене та доопрацьоване. – Вінниця: Нова Книга, 2016. – 783 с.
4. Bugaj M., Bugaj W., Kierczak A. Lingua Latina pharmaceutica. – Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2005. – 512 p.

**Електронні інформаційні ресурси:**

1. Одеський національний медичний університет [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.odmu.edu.ua>
2. Інформаційні матеріали для студентів [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.info.odmu.edu.ua>

**ОЦІНЮВАННЯ**

*Форми поточного контролю:*

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань за відповідними темами, оцінювання виконання індивідуальних завдань;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань.

**Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю**

| Оцінка          | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Відмінно<br>«5» | Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні практичні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє творче мислення. |
| Добре<br>«4»    | Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з розв'язання практичних ситуацій з теми заняття. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.                                           |
| Задовільно      | Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

|                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| «3»              | допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання. |
| Незадовільно «2» | Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Ситуаційні завдання не виконує.                                                                                                                         |

*Форма підсумкового контролю:* диф.залік

До підсумкового контролю у формі диференційованого заліку допускаються лише ті здобувачі, які виконали вимоги навчальної програми з дисципліни, не мають академічної заборгованості та їх середній бал за поточну навчальну діяльність з дисципліни становить не менше 3,00.

Диференційований залік здійснюється: на останньому занятті (заняття виокремлюється як окремий контрольний захід) після закінчення занять до початку екзаменаційної сесії – при стрічковій системі навчання, на останньому занятті з освітньої компоненти – при цикловій системі навчання.

Методика проведення підсумкового (семестрового) контролю з освітньої компоненти у формі диференційованого заліку є уніфікованою та передбачає використання стандартизованих форм.

### **САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Самостійна робота:*

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуальних завдань, підготовка доповідей та презентацій для захисту індивідуальних завдань.

### **ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;

- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізень:*

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

*Використання мобільних пристроїв:*

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

*Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.